

1e Predikatie over 1 Korinthe 6:17, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 23 juli 1947 te Den Haag

Gezongen: Psalm 42:1.

Gelezen: 1 Korinthe 6.

Aan deze predikatie ging de bediening van de Heilige Doop vooraf.

Gezongen: Psalm 73:9 en 10.

Wij vragen uw aandacht voor het eerste gedeelte van het 17e vers van 1 Korinthe 6:

‘Maar die den Heere aanhangt.’

In de gemeente van Korinthe, die overigens een bloeiende gemeente was, werd een grote ongerechtigheid gepleegd. Wij hebben dit gehoord uit het hoofdstuk dat ik u voorlas. Wat doet nu de apostel? Hij zegt: Gij leeft niet uit genade, want anders zouden deze dingen bij u niet worden gevonden. Hij schrijft: Die de hoer aanhangt, is één lichaam met haar. Die in de Heere Jezus Christus gelooft, is één geest met Hem (vs. 16, 17). Het een sluit het ander buiten. ‘Vliedt de hoererijs’ (vs 18).

‘Maar die den Heere aanhangt.’ ‘Die.’ Het komt er niet op aan wie dit is. Wij maken graag onderscheid, en zetten onszelf dan niet licht op de onderste trap. Bij de Heere is geen aanneming des persoons. Trouwens, voor Hem zijn allen gelijk. ‘Zij hebben allen gezondigd,’ zo laat Hij Zijn apostel schrijven, ‘en derven de heerlijkheid Gods’ (Rom. 3:23). In de christelijke religie gaat het maar om de vraag of iemand gelooft, en of zijn geloof echt is. Zo heeft de Heere Jezus gezegd (in Johannes 3 vers 36 kunt gij het vinden): ‘Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.’

De *‘Heere’* is hier zonder twijfel de Heere Jezus Christus. Hij is het voorwerp des geloofs. Het is zó: Het Evangelie wordt verkondigd, uitwendig. Doch aan sommigen wordt het niet alleen uitwendig, maar ook inwendig bekend gemaakt. Geschiedt dit laatste, dan betekent dit dat de

Heere Jezus Christus Zich in en door middel van het Evangelie geopenbaard heeft. En dan is Jezus het voorwerp des geloofs, maar in Jezus ook de Vader en ook de Heilige Geest. Men kan niet één van de drie Personen kennen zonder dat men ook kennis heeft van de twee andere Personen. De Vader is van Zichzelf en in de Zoon. De Zoon is van de Vader en in de Vader. De Heilige Geest gaat uit van de Vader en van de Zoon. Zo is de drie-enige God het voorwerp van een waarachtig geloof. Er zijn in het Goddelijke Wezen wel drie Personen, maar het is één God, één in Wezen en drie in Personen. En zo, drie in Personen en één in Wezen, is de Heere het voorwerp van het geloof, als dit althans echt is.

De tweede Persoon, de Heere Jezus, wordt hier genoemd een *'Heere'*. Ik weet niet of u bekend is wat dit wil zeggen. Hij is een Heere gemaakt. 'Zo wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls, dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft', zo vinden wij in het begin van de Handelingen der Apostelen (Hand. 2:36). God wilde een aantal van het menselijk geslacht zalig maken. Dezen heeft Hij gegeven aan de Zoon, opdat Hij ze zou zalig maken en de Vader voorstellen zonder vlek en zonder rimpel. Hij gaf ook de Zoon aan hen. 'Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven' (Joh. 17:6), zo sprak de Heere Jezus in het hogepriesterlijk gebed.

De Heere Jezus dus is een Heere geworden door een aanstelling, door verordining, door het bestel van de drie-enige God. Hij is het ook nog op een andere wijze geworden. Zij die Hem geschonken waren, heeft Hij gekocht. Want er staat: 'Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien' (Jes. 53:10). Dit schuldoffer is Hij Zelf geweest. Hij heeft gedaan en geleden in de plaats van de zondaar, de straffen zijn op Hem geweest, de gehoorzaamheid aan de Goddelijke Wet is door Hem volbracht. En zo komt Hij tot de Zijnen, tot de een vroeger, tot de ander later. Hij overtuigt en ontdekt ze, deze vaten, en Hij maakt ze los en vrij, trekt ze tot Zich, schenkt hun de Heilige Geest, en het is door deze Geest dat zij het woord verstaan: 'Dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder' (Ps. 45:12).

'Die den Heere aanhangt.' De Heere aanhangen is niets anders dan in Hem geloven. Over de vraag wat het geloof is, behoeven wij niet in het duister te verkeren. De Gemeente heeft het gezegd. 'Wat is een oprecht geloof?' En dan komt het antwoord. Dit antwoord is uit het hart van Gods volk, van de Gemeente van Christus gegrepen. Gij kent het ant-

woord: ‘Niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil’ (antw. 21 Heid. Cat.).

Deze omschrijving is niet uitgedacht op een studeerkamer. Zij is de formulering van wat de Heilige Geest, Die de Geest des geloofs genoemd wordt (2 Kor. 4:13), gewerkt heeft en werkt in het hart van de uitverkorenen. Dus wat wij in het antwoord op vraag 21 hebben in onze catechismus, dat zijn de woorden door middel waarvan beschreven wordt, uitgedrukt wordt in de menselijke taal, wat de Heilige Geest werkt en gewerkt heeft in de harten van de uitverkoren zondaren. Ieder is dus in staat om zichzelf te toetsen en de vraag te beantwoorden of ook hij een gelovige is.

Het is niet alleen de kerk in Nederland die zo over het geloof spreekt. Wij vinden in de belijdenis van de kerk van Schotland van het geloof deze beschrijving: ‘Het geloof in de Heere Jezus Christus is een zaligmakende genade, door welke wij Hem aannemen en op Hem alleen rusten tot zaligheid, zoals Hij in het Evangelie ons wordt aangeboden’ (antw. 86 Kleine Westminster Catechismus). Gij hoort, het lijkt op elkaar als twee druppels water.

In onze tekst wordt het geloof genoemd een aanhangen van de Heere. Toehoorders, laten wij met een enkel woord u zeggen wat dit aanhangen van de Heere is. De ziel is overtuigd. Zij ziet haar staat, dus zij ziet zichzelf in Adam. Zij kent en erkent dat zij schuldig is, omdat zij heeft gezondigd tegen God, gezondigd in Adam én in eigen persoon. Zij is hierover diep verslagen, en zij ligt in haar verlorenheid neer. Zij ziet en erkent haar machteloosheid. Zij verstaat dat in haar bezit geen penning gevonden wordt om iets van de schuld af te betalen, geen penning die geldt op de markt van vrije genade. Zo staat of ligt zij daar alleen in haar verlorenheid. Geen hulp, noch ter rechter- noch ter linkerzijde. Maar Christus openbaart Zich zó, dat zij Hem aanschouwt. Zij aanschouwt Hem in Zijn genoegzaamheid en dierbaarheid, in Zijn gepastheid en bereidwilligheid. Christus grijpt haar. ‘Waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben’ (Filipp. 3:12). En gegrepen van Christus grijpt zij de Heere. ‘Of hij moest Mijn sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij

maken; vrede zal hij met Mij maken' (Jes. 27:5). Zij is vervuld met hoogachting. 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde' (Ps. 73:25). Zij heeft lief. 'Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte' (Ps. 18:2).

Dit aanhangen van de Heere wordt in onze tekst genoemd met een werkwoord dat komt van het Griekse woord 'kolla', dat betekent 'lijm'. Hier ligt veel in. Dingen die aan elkaar gelijmd zijn, waren eerst van elkaar gescheiden, nietwaar? Wat een kloof zag de ziel niet tussen God en haar! Een van haar zijde niet te overbruggen kloof. En in wanhoop zou zij omgekomen zijn, had de Heere haar niet gesterkt. 'Dat gij in dien tijd waart', zo schrijft de apostel Paulus, 'zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld' (Ef. 2:12).

Wanneer iets gelijmd wordt, dan is er ook iemand die dat doet. Het is de Heere Zelf, Die de vereniging tot stand brengt. Ik heb u al gezegd op welke wijze. Hij doet het door Zich te openbaren in het hart. Dat is niet maar een aangename gestalte met een tekst. Maar daar is God Zelf aan de arbeid, zodat de ziel wanneer dit geschiedt, zegt: Dat is God.

Dingen die gelijmd zijn, zijn bij elkaar gebracht. 'Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?' (Jer. 3:19). Deze vraag zien wij in de Heilige Schrift. De Heere weet raad. Hij trekt ze. Anders moet gij maar denken aan een visnet. De vis is er ingekomen en het net wordt naar de oever getrokken. Deze trekking is zacht, zoet, onwederstandelijk. Door deze trekking gaat een mens uit zichzelf en hij gaat over tot en in de Heere.

Twee dingen die eerst van elkaar gescheiden werden, maar nu bij elkaar worden gehouden, worden bij elkaar gehouden door iets. In het stoffelijke is het de lijm. En in het geestelijke? Het bloed en de Geest van Christus. Zo staat er: 'De ogen dergenen die zien, zullen niet terugzien, en de oren dergenen die horen, zullen opmerken' (Jes. 32:3). Ik weet het: Het is somtijds alsof de scheiding er nog is. Ja, het kan gebeuren dat men aangevochten wordt met de vraag of wel ooit de verbinding tot stand kwam. Maar de verbinding is er. 'Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid' (Hosea 2:18). 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid' (Jer. 31:3).

Wanneer twee dingen gelijmd zijn, dan hebben zij elkaar om zo te zeggen gegrepen. Zo is het ook in het geestelijke. Ik heb het u al gezegd.

Christus grijpt de zondaar. En in dat grijpen wordt de Goddelijke kracht in de ziel uitgestort, zodat zij in staat wordt gesteld de Heere aan te grijpen. Het is dus wederzijds. Maar het komt van Boven, nooit van beneden. Honderd, misschien duizend maal heeft zo'n mens getracht de Heere aan te grijpen. Het kon gebeuren dat hij dacht dat hij waarlijk de Heere gegrepen had. Hij is teruggekeerd in zichzelf, zijn hand was nog niet ledig. De Heere had hem niet gegrepen. En zolang dit niet geschiedt, kan de mens er niet toe komen om de Heere te omhelzen. Daarom zeggen alle kinderen van God: Niet door kracht gebeurt het, ook niet door geweld, maar door des Heeren Geest (Zach. 4:6). Zodat zij de Heere de eer geven. 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen' (Ps. 89:8 ber.) En zo komt er dan een eenheid tot stand: Ik in hen en zij in Mij (Joh. 17:21, 26).

Er wordt, toehoorders, over deze dingen maar weinig nagedacht. Weinige mensen staan bij deze dingen stil. Ach, men leeft zo oppervlakkig. En zo zal men ook sterven, wanneer God het niet verhoedt. Er zijn mensen, velen, die deze dingen enigermate weten. Ik zeg: enigermate, want zij weten zo goed als niets; maar, die deze dingen enigermate weten. En nu denken zij dat dát geloof is en dat zij met zulk een geloof geholpen zullen worden. Er zijn kerken die de mensen in deze leer opvoeden. En als de leden van deze kerken in aanraking komen met de waarheid, dan walgen zij van de waarheid, en zij haten ze. Er zijn mensen die wat dieper graven. Zij hebben van de drie stukken van onze catechismus wat gehad. Zij kennen hun ellende, zij kennen de Heere Jezus, zij kennen het geloof, maar het is het werk der natuur, niet het werk van God, de Heilige Geest. En ik behoef u niet te zeggen dat dit niet alleen mogelijk is, maar dat men in het christendom in deze weg grote stappen doen kan.

Nochtans zijn er vaste kenmerken. Het eerste is dat iemand grondig in zijn gemis gekomen is door de Heilige Geest, door middel van de Wet, eerst uitsluitend door middel van de Wet, en daarna ook door het Evangelie. Ik heb u zondagmorgen gezegd* dat dit zo ver gaan kan, dat

* Deze predikatie is niet beschikbaar.

het de mens is alsof hij van binnen gans ledig is. Zo staat of ligt hij dan voor God. Ik heb u er meer dan eenmaal aan herinnerd dat een van de trouwe predikanten eens schreef aan iemand, die hem raadpleegde over haar staat: 'Er zijn drie zaken, die moeten worden gekend: missen, zoeken en vinden.'^{*}

Een ander kenmerk is de openbaring van Christus in het hart. Wie is het eerst gekomen? Is het Christus, dan is het goed. Want het komen van Hem en het noemen van de naam 'zondaar', dat is het begin. 'Hij roept Zijn schapen bij name' (Joh. 10:3). Is Hij eerst gekomen? 'Zie Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen' (Hoogl. 2:8). Is het zo bij u geweest? Dan is het goed. En in dat komen, zo heb ik u gezegd, komt de kracht tot ons, de almachtige kracht van God. Want het geloof is een zekere almacht. Wat aan Christus wordt toegeschreven, dat wordt gezegd het geloof te doen. Deze almachtige kracht komt in het hart, als Zich Christus tot de ziel gevoegd heeft. Door deze kracht komt de ziel tot Christus. Zij valt er geheel buiten. Zij is er bij, maar God doet het. 'Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven; want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen' (Filipp. 2:12, 13).

Het derde kenmerk is de wedergeboorte of de vernieuwing. Waarachtig geloof betekent vernieuwing. Het is een schepping. Men wordt erdoor opnieuw geboren, geboren uit God, het verstand met Goddelijk licht bestraald, de wil vernieuwd, het hart gereinigd, enzovoort. Dat is een derde kenmerk. En er zouden er nog verscheidene andere kunnen worden genoemd.

Waar deze drie kenmerken gevonden worden, daar liggen de zaken goed. En heeft u ze niet, blijf het er dan niet voor houden dat u een christen zou wezen, of genade zou bezitten, want dat zou u maar in de weg blijven en u ophouden. Ik heb u als eerste kenmerk genoemd het gemis. En men kan in zijn gemis niet komen, wanneer men zich door kenmerken buiten Christus laat ophouden. Als een ziel die buiten Christus is, bemoedigd wordt – dat komt voor, het komt misschien wel herhaaldelijk voor, ieder van Gods begenadigd volk heeft het wel bij onder-

* Theodorus van der Groe (1705-1784), brief van 22 oktober 1751.

vinding – en zij tracht dan zich daaraan vast te houden: het is gedaan met de ernst. Het moet weer eerst losgelaten worden. Daarom is het van grote betekenis wanneer men enige werkzaamheden heeft met zijn onsterfelijke ziel, dat het niet overgaat. Dat worden doorgaans de verschrikkelijkste vijanden van de waarheid, deze half bekeerden. Zij bezitten wat en zij missen wat. Dat worden doorgaans de grootste tegenstanders. Zij trachten het nog enige tijd onder de waarheid uit te houden, maar zij kunnen het er niet onder uithouden; zij verlaten de waarheid tot hun eeuwig verderf. Gaat het goed, dan wordt het gemis groter en dieper. En als het zo gaat, dan gaat het naar wens. Want het is de bedoeling Gods om plaats voor Zichzelf te maken.

Gebruik de middelen. U moet er niet aan denken een andere prediking te volgen dan deze. Iedere prediking die hiervan afwijkt, is gevaarlijk. Déze prediking is het. Of ik ze u breng, of dat u ze in de Schrift vindt of in een boek – als het deze prediking maar is. Wet en Evangelie! Geef uw onsterfelijke ziel niet te spoedig aan een mens. Trouwens, wanneer u waarlijk in het gemis wordt gebracht, dan komt u alleen te staan, en u zegt: ‘Al zouden zelfs de kinderen Gods tot mij zeggen: ‘Gij hebt genade’, dan weet ik nog dat ik God mis.’ Zo moet het bij u liggen. En dat gemis moet dan natuurlijk vervuld worden door en met Hem.

Amen.

Gezongen: Psalm 34:9.

1e Predikatie over Johannes 3:16, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 8 januari 1956 te Den Haag

Gezongen: Psalm 65:1 en 2.

Gelezen: De Wet des Heeren; Johannes 3:1-21.

Gebod:

Doe ons, door Uw genade, Heere, naderen tot U met diepe eerbied, U gerechtigheid toekennende, en belijdende dat bij ons is de beschaamdheid der aangezichten. Hoewel we zijn die we zijn, hebt Gij ons gezegend. Gij hebt ons gedragen en verdragen. Ge hebt ons gezegend met

het leven en vele aardse goederen, en Ge hebt ons gezegend met Uw Woord. Leer ons opmerken en doe ons dankbaar zijn, en geef dat wij in dankbaarheid en liefde onszelf U wijden. Waaraan of aan wie zouden we ons leven beter kunnen geven? Buiten U is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf! O, laat er dan niets staan tussen U en ons!

Gij hebt de weg gebaad, en deze weg is een verse weg, een levende weg. Vrijheid om hem te betreden heeft ieder mens. Laat ons geen hinderpalen stellen, maar doe ons deze weg betreden voor en na. Hebben wij verhinderingen opgeworpen, laat ons door Uw genade ze door U laten slechten. Gij kunt en Gij wilt ons helpen, en Gij helpt ieder die van U geholpen wenst te worden. Hier is geen uitzondering. Als iemand in de dagen van Uw omwandeling op aarde tot U kwam, dan kon U hem vragen: 'Wat wilt gij dat Ik u doen zal?', U kon ook somtijds de verhooring van zijn bede uitstellen, maar afwijzen deedt Gij niet. Het was Uw woord en het bleef Uw woord: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.' Zo behoeft niemand van het heil verstoken te wezen. Wie ervan verstoken blijft, heeft het aan zichzelf te wijten, omdat hij het niet bij U, maar elders gezocht heeft. We zijn door Uw goedheid nog weer hier. Laat door ons opgemerkt worden hoe groot dit is, en doe ons van deze ogenblikken een recht gebruik maken.

Geef ons te zeggen wat waar is, niets anders dan wat waar is, en wil zulk een woord in onze harten een plaats bereiden, in het hart van jong en oud.

Gedenk onze zieken. Ach, er zijn er verscheidenen, Heere, die ernstig, zelfs gevaarlijk ziek zijn. Kom tot hen met Uw Woord en Geest, opdat hun harten mogen vragen naar U, bij Wie uitkomsten zijn tegen alle verwachting in. Er is er één die zich een ernstige en droevige behandeling zal moeten laten welgevallen. Ontferm U over hem; hij is zonder twijfel in grote zorgen. Leer hem zich met zijn zorgen te wentelen op U, en als hij wellicht morgen geholpen zal worden, doe hem dan alles wat aan hem gedaan zal worden, doorstaan. En doe hem, hoe smartelijk het ook moge wezen, zich onderwerpen.

Wil Uw Kerk zegenen. Gedenk ons land en volk, onze koninklijke familie, de regering, en de arme mensheid in haar geheel. Ach, zij tracht de mening te koesteren dat ze veel bereikt heeft, en ze heeft nog niets bereikt. Het is nog alles zoals het was onmiddellijk na de val van het

eerste mensenpaar, en de mensheid zal nooit verder komen. Dat haar spijs en drank en vele goederen geschonken worden, is niet door wat zij doet. Het is door Uw goedheid. Nog steeds moeten er getrokken worden, en daarom is ze nog wat ze is. Geef dat er nog velen getrokken mogen worden.

Amen.

Gezongen: Psalm 6:1 en 2.

Ik had, toehoorders, nog willen terugkomen op Romeinen 8, het tweede gedeelte van het eerste vers, maar ik heb gedacht dat ik daar nu voorlopig van af moet stappen. Nu vraag ik uw aandacht voor Johannes 3, het zestiende vers:

‘Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’

De verzen 14 en 15 gaan hieraan vooraf: ‘En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, also moet de Zoon des mensen verhoogd worden; opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’ Nu geeft de evangelist in het 16e vers de grond aan waarop de uitspraken van de verzen 14 en 15 berusten. Wij hopen dan nu, en misschien op een of meer volgende rustdagen, met elkander na te denken over het bekende Johannes 3 vers 16. Dat het mij en u tot zegen moge wezen.

God is onze Schepper. Hij heeft ons goed gemaakt; goed, dat is: naar Zijn eigen beeld, zodat bij ons gevonden werden enige trekken van God, een en ander dat bij God ook gevonden werd. ‘Naar Zijn beeld’, staat er (Gen. 1:27).

Waarin moeten we het beeld van God zoeken? Wat is het beeld Gods? Ik geloof dat de Schrift en de catechismus hier wel als autoriteiten mogen worden beschouwd, en ik geloof ook dat ieder begenadigd mens hier wel als een autoriteit mag worden gezien.

Het beeld Gods bestaat uit kennis, gerechtigheid en heiligheid. Zo vinden we het in de Schrift, in de belijdenis, en wanneer gij een nieuw

hart van de Heere gekregen hebt, dan vindt ge het ook daar.

Kennis. Toen wij geschapen waren, kenden wij God, en we kenden het werk der schepping als Zijn arbeid. En omdat er tussen ons en onze Schepper nog niets stond, eindigden we met al het geschapene in God. Om het eenvoudig te zeggen: we spraken door onze daden, evenals de apostel Paulus in Romeinen 11 vers 36: 'Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid.' Wij willen graag iets in eigen handen hebben, en dat is onze zonde en ellende. Ik zeg: onze zonde en ellende. Nooit is iemand die vasthield, gelukkig geweest. 'Laat los,' zegt daarom de Heere Jezus, 'en gij zult losgelaten worden' (Luk. 6:37). De dingen lijken dikwijls zo mooi, maar de Prediker zou vragen: Hebt gij al op het einde gelet? Mooi en schoon is alleen God en al hetgeen wij in Hem kunnen en mogen bezitten. U voelt misschien wel: dit punt alleen zou stof genoeg opleveren voor een predikatie.

Gerechtigheid. Wij waren dus geheel in overeenstemming met de Wet, met de Wet der tien geboden. Als God, onze Schepper en Verbondmaker, de Wet aanlegde, ons toetste aan de Wet, dan had Hij geen aanmerkingen. Wij waren goed; we hadden 'de maat', zoals iemand eens gezegd heeft.

Heiligheid. Heilig is de mens die Gods wil doet. Het doen van de wil Gods is heiligmaking. Die de wil Gods doet, is Hem gewijd; en wie God gewijd is, is een gestorven mens, een geestelijk gestorven mens.

Zo u iets verstaat van deze dingen, dan begrijpt u wel hoe gelukkig de mens een ogenblik geweest is in het paradijs, en hoe gelukkig de Heere Jezus was, ofschoon Hij ontzaglijk veel te lijden had. In het lijden is het ongeluk niet. Omdat de mens zo verdorven is, zo verkeerd ziet en verkeerd voelt, ziet hij in het lijden het ongeluk. Het ongeluk is het Godsgemis en het niet doen naar de wil van God. Beproof dat nu maar! Niet zodra hebt gij God leren kennen en u geheel en al onderworpen, of het geluk doorstroomt uw arme ziel, en ge zegt: 'Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde' (Ps. 73:25). Nu kunt ge bedeed zijn met aardse goederen, en u allerlei dingen aanschaffen, genieten van gezondheid en krachten; ge kunt hebben eer en aanzien, enzovoort; gij kunt de gehele wereld hebben, maar gij kunt geen geluk hebben, ook niet voor een ogenblik!

Datgene waarvan ik u nu iets gezegd heb, wordt genoemd: de staat der

rechtheid. Alles was recht, goed, ‘zeer goed’, staat er in Genesis 1 (vs. 31). God was goed, en wij waren ook goed. Onze schat, ons heenkomen, was God, en in Hem hadden we het bezit van alle dingen. ‘Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.’ Aan deze toestand is spoedig een eind gekomen. Gij allen weet op welke wijze en door wie. Maar het is toch wel goed om hier even bij stil te staan.

De vorst der duisternis kwam tot ons, en sprak ons aan: ‘Is het ook dat God gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van allen boom dezès hofs?’ (Gen. 3:1). ‘Is dat waar, heb ik dat goed begrepen?’ De satan stelde in één ogenblik alles op losse schroeven. Hij zaaide de twijfel, een van de grote ellenden van de mensheid. Toen hij zag dat we bleven staan, en ons wel in gesprek met hem wilden begeven, begreep hij dat hij het gewonnen had. Hij was wat minder bescheiden geworden, en hij was ook knapper geworden. Ineens wist hij wat meer: ‘Gijlieden zult den dood niet sterven; maar God weet, dat ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uw ogen geopend worden; en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad’ (Gen. 3:4, 5).

Wat had de mens moeten doen? Hij had moeten doorlopen, en bij het eerste gevoel dat zijn God tegengesproken werd, had hij zich van hem die hem aangesproken had, moeten verwijderen! Wij hebben dit niet gedaan, en het duurde niet lang of we aten van de vrucht van de boom die ons verboden was – precies zoals het in mijn en uw leven gegaan is, want onze zonden, onze persoonlijke zonden, gelijken op de zonden van Adam en Eva, zoals de ene druppel water op de andere druppel water gelijkt. In één ogenblik was alles veranderd. God was weg, en de mens was ook weg. God was weg van ons, en wij waren weg van onze Schepper. Er was een scheiding. Wij wisten niets meer. We kenden God niet meer. En Hij kende ons niet meer, maar dit dan in een andere zin genomen; denk aan het woord: ‘Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is’; ‘Ik ken u niet’ (Matth. 25:41, 12). Van het leven dat we gehad hadden, wisten we niets meer. Onze gerechtigheid hadden we verloren. We waren ineens goddeloze mensen geworden, die we van nature nóg zijn. Van heiliging, van toegewijd zijn aan God, was geen sprake meer. Het beeld Gods was bijna geheel verloren. De Wet sprak ons niet meer vrij, maar ze beschuldigde en verdoemde ons, gelijk zij nog doet. ‘Vervloekt is een

iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen' (Gal. 3:10). Van herstel was geen sprake. God was op ons vertoornd. De Wet was tegen ons gewapend. Alleen de duivel scheen aan onze zijde te staan; die was ons gezelschap geworden! De duivel zou ons nu moeten helpen, want we hadden op zijn aanraden een andere weg gekozen. Heeft de duivel ooit iemand geholpen?

We zijn zondaren en we zondigen. We zondigen met gedachten, woorden en werken, dag en nacht. We zondigen op zo schandalige wijze, dat het niet uit te drukken is. We zondigen met het lichaam en met de ziel. Als God het niet verhoedt, dan zondigen we in de nacht even hard als op de dag. Een mens is zulk een afschuwelijk schepsel geworden! Een klein kind mag er lief uitzien, en de ouders mogen ermee spelen, het vertroetelen en op een afgodische wijze behandelen, maar dat kind zal straks wel openbaren wat het is: aan allerhande ellende, ja aan de verdoemenis zelf onderworpen.

Pogingen die somtijds op zwakke wijze worden aangewend om het anders te krijgen, falen. Ze zijn oorzaak dat we nóg zondiger worden, nóg meer zonde doen, omdat er geen wederkeer tot God is. De mens wil in de grond niet naar God terug. Wanneer onze catechismus zegt dat wij dagelijks onze schuld groter maken, en onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, dan is dat waar, volkomen waar! Het kan ontkend worden, maar dat is dan uit gebrek aan zelfkennis. Het is volkomen waar. 'Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen' (Jer. 2:31), dat is onze taal tot God. En, toehoorders, zo is er niets meer aan te doen door ons.

Maar hoor nu het Evangelie. Hoor nu Johannes 3 vers 16: *'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'* Nu het aan onze zijde afgesneden is, volstrekt onmogelijk geworden is, nu is God opgestaan en is ons te hulp gekomen!

Gezongen: Psalm 32:5.

'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Wat een woord! Wat een woord, nietwaar?

We hebben gezegd dat in het paradijs in één ogenblik alles veranderd

was. Als u Johannes 3 vers 16 gelooft, dan is ook in één ogenblik alles veranderd, alles hersteld; ja, méér is dan geschonken dan we in het paradijs gehad hebben.

Johannes 3 vers 16 is een woord dat wonderen doet als de Heilige Geest het gebruikt. Het maakt een dood mens, een geestelijk dood mens levend. Het maakt hém blij die van droefheid niet weet waar hij zich bergen zal. Het redt hem bij wie de vraag opkomt: 'Zou het maar niet het beste zijn dat ik een eind aan mijn leven maak?' Het bekleedt de naakte, het versiert de ontsierde, het reinigt de onreine, het verschaft tijdelijke, geestelijke en eeuwige goederen. Het geeft ons alles, en nog eens: in één ogenblik! Als God door middel van dit woord spreekt: 'Daar zij licht' (Gen. 1:3), dan *is* er licht. Maar het moet geloofd worden. Wie het niet gelooft, die gaat eraan voorbij, en hij keert zich tot het zichtbare en tastbare, en meent dat hij daarvan zijn hulp te wachten heeft. Zo is de wereld schijnbaar vol van hulpbronnen, maar vroeg of laat zal blijken dat het verdroogde beken zijn. Ach, wat zal dan de teleurstelling groot wezen! Het moet geloofd worden. We moeten het in het hart hebben; de waarheid moet in ons hart geschreven staan. Men gelooft met het hart, zegt Paulus, en men belijdt met de mond (Rom. 10:10). Acht het een groot wonder dat ge er nog zijt! Dat is een groot wonder, want nu kunt ge nog terug. Straks zult ge niet meer terug kunnen, wanneer de dood in uw vensters geklommen is (Jer. 9:21). Ach, er is geen bezinning in het graf!

Geloof het woord, geloof! Het is een woord dat door God Zelf gesproken is, en de zaak die er door beschreven wordt, is een zaak van God, en met zaken van God komt ge goed uit. Iemand heeft eens schoon gezegd: 'Ik acht hen gelukkig, die een goede God, een goede zaak en een goede consciëntie hebben.' Dat is recht gesproken. Als u straks, zoals dat zo dikwijls gebeurt, op uw ziekbed ligt, dan zou het wel eens kunnen zijn dat er in de hemel geen gehoor meer voor u was, en dan? Wat moet u dan beginnen, van God verlaten? Hebt u daar wel eens wat van gevoeld: verlaten, overgegeven aan onszelf? 'Geloof', zo hebben de apostelen gepredikt, 'in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden' (Hand. 16:31).

Geloof dat ge zondig zijt, en word de enige zondaar in de gehele wereld; dan heeft de genade u al bereikt.

Geloof dat ge diep ellendig zijt! O, mens, wij zijn zulke ellendige schepselen. Wij zijn zó ellendig. Het is niet te zeggen, door niemand uit te drukken, hoe ellendig we zijn!

Geloof dat het alles eigen schuld is. Tracht niet de schuld, waarvan ook, op een ander te werpen. Het zal u niet baten. Gij zult er alleen maar meer zonden door doen. Geloof dat gij de schuldige zijt. En al hebt u in een bepaalde zaak geen schuld, dan zijt u tóch de schuldige. Begrijp dat toch, dan zijt u toch de schuldige!

Geloof dat het met u uit en gedaan is; dat wat u somtijds doet, maar het kronkelen van de slang is, en het sissen van het dier wanneer het zich in gevaar ziet. De ondervinding leert genoeg dat het gedaan is met de benauwdheid en de bekommernis en met de godsdienst ook, wanneer een mens meent uit de ellende te zijn. En dan gaat hij gerust nog maar weer spotten met God, en zichzelf nog veel ongelukkiger maken dan hij zich ooit voelde. Geloof dat! Hecht de minste waarde niet aan uw voor-nemen, wanneer u er God niet bij te hulp blijft – *blijft* – roepen!

Geloof het Evangelie! *‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verdere, maar het eeuwige leven hebbe.’* Geloof dat dit een woord van God is, en ik mag u verzekeren, dat wanneer u zich voelt in grote ellende, en gij bekennen moet dat ge een zondaar zijt en in alle opzichten schuldig, een woord als dit u troosten kan, u troosten wil en u troosten zal!

Ik ontving met Nieuwjaar van iemand een brief. In deze brief stond te lezen: ‘Zonder Christus is het hopeloos’ – hopeloos. Dit geldt dus een mens die Christus niet bezit, die in Christus niet is; zijn geval is hopeloos. Ik weet niet wat dit woord u doet; *mij* verkwikte het en sterkte het. Onderzoek nu maar wat het u doet: zonder Christus is het hope-loos.

Laat u van de Heere Jezus toch niet terughouden! Het komt voor dat een mens denkt: ‘Ja, maar *ik* ben zulk een groot zondaar; *ik* heb zoveel op mijn geweten; *ik* heb het er zo slecht afgebracht; de genade kán voor mij niet wezen.’ Als uw woorden waarheid bevatten, dan zou er niet één in de hemel zijn. Er kwam nooit iemand tot Christus, of hij was de onwaardigste van allen, en zocht zijn schuilplaats in de waardigheid van Christus.

Laat u ook niet van Christus gescheiden houden door de gedachte

dat u al wat zou hebben. U kunt beter in vreze zijn dan getroost door een waangeloof. Bedenk dat goed, want als een mens meent dat hij, Christus niet hebbende, toch iets voor de eeuwigheid heeft, dan moet hij er vast op rekenen dat hij nog in de klauwen van de satan zit. De toegang is open tot Christus en door Christus tot God: 'En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet' (Openb. 22:17). God is u te hulp gekomen, en hij komt u te hulp, maar vergeet het nooit: in Christus, want buiten Christus is er voor ons geen hulp bij God – *in Christus*.

Ik ontvang wel eens brieven waarin iemand zijn bekering meldt. Onder de dingen waarnaar ik dan ernstig zoek, is de overgang in Christus, en tot mijn groot leedwezen moet ik zeggen dat ik in verscheidene van die brieven deze overgang niet verhaald vind. Dan kan ik er geen smaak in hebben, en ik weet dat God zoiets niet goedkeurt. Iemand heeft eens gezegd: 'Geloven is: ire extra nos et transire in Jesum Christum'. Ik geloof dat het een woord van Augustinus is. 'Geloven is uitgaan uit zichzelf en overgaan in Jezus Christus.' Ik hoop dat dit geloof uw geloof is. En als het anders is, dan moet u niet menen dat u geloof zou hebben. Als u dan toch meende dat u het geloof had, dan moet ik u zeggen – en God zegt het u ook – dat u in een waan verkeert, ofschoon ik eraan toe moet voegen dat ik van mening ben dat weinig begenadigden gekomen zijn tot God in Christus, zonder dat ze wel eens gedacht hadden dat ze het geloof al bezaten. Daar is dan de ontdekking voor nodig, en de ware prediking, de prediking van Wet en Evangelie. Denk eraan, want tot het einde toe zal de prediking blijven, maar hier en daar slechts de prediking van Wet en Evangelie, en overal de valse prediking. Christus heeft er ons immers voor gewaarschuwd: 'Zie, hier is de Christus, of daar' (Matth. 24:23), en met de grootste ernst heeft Hij gezegd: 'Geloof het niet' – verzet er geen stap voor! Hoe dichter het bij het ware schijnt te komen, des te gevaarlijker is het! Waar het er dichtbij komt, daar moet u helemaal niet wezen, daar wordt u het eerst bedrogen. Denk eraan, denk eraan, uw ziel staat op het spel, en de ziel van uw kinderen misschien ook. Die zullen minder letten op uw woorden dan op uw voorbeeld. U kunt hen maar met de grootste ernst waarschuwen. Doet u dit niet, dan zult u de verdoemenis verdienen aan de opvoeding van uw kinderen, weet dit!

Smeek God, kinderen, jonge mensen, ouderen, smeeek God dat Hij Zich aan u openbare, en wees in dit smeken dag en nacht!

Amen.

Gebod:

Heere, het is ook door U gehoord. Vergeef het zondige ervan. Ge weet dat wij geloofd hebben dat dit woord tot de mensen moest worden gebracht. Ach, wil het nu zegenen, en doe ons het diep overdenken. Doe er ons bij stilstaan met de grootste ernst. Is het dat niet waard? Het is Uw Woord, 'dat eeuwig zeker is'. O, wat zal toch eenmaal de ganse wereld hierbij wegvallen. Eenmaal zal zij de waarheid kennen, maar tot haar verschrikking. 'Alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven.' Hoe was het grote Babylon niet in één ogenblik verwoest. En wij leven in een tijd waarin dezelfde verwoesting gevreesd wordt, zodat veel in het werk gesteld wordt om haar te keren, helaas zonder U, bij eigen licht en bij eigen kracht. En met eigen kracht is niets gedaan. Ons licht is duisternis. We bedriegen onszelf, terwijl wij ons trachten te helpen. Het is alles zelfbedrog, en het zal eindigen in een eeuwige verwoesting.

Laat dan wat door U gezegd is in Johannes 3 vers 16, en laten onze opmerkingen daarover, overdacht worden. Geef ons te verstaan dat wij bij deze dingen de hoogste belangen hebben, en leer ons daarnaar handelen. Zo hebben *zij* gehandeld die nu in de hemel zijn, en ook enkelen die zich nog op aarde bevinden: 'Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde.' Waar deze vraag is, daar komt ook het antwoord. 'Hij laat in tijd van nood hen niet verlegen.' Gij hebt geen lust in de dood van de zondaar, maar wel in de dood van de zonde. Help, Heere, help om Uws Naams wil!

Gedenk ons nu we vanhier gaan. Gij weet waar we thuishoren. Breng ons daar; beveilig ons op de weg. En doe ons Uw Naam vrezen, en met sterke drang, met drang des harten, ons afkeren van al wat niet lieflijk is en niet wel luidt en niet verheerlijkend is voor U.

Amen.

Gezongen: Psalm 8:1, 2, 3 en 4.

Gedeelte van een predikatie van Thomas Boston over Psalm 89 vers 16

*‘Welgelukzalig is het volk hetwelk het geklank kent;
o HEERE, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.’*

Hoe komt het dat zovele avondmaalgangers door de inzettingen van het Evangelie niet beter worden, maar zelfs heengaan zoals ze zijn gekomen, ten prooi aan hun lusten en een zondige wereld? Ze zitten aan het feestmaal, maar ze staan niet op om op reis te gaan. Ze eten, maar worden niet verkwikt en evenmin worden ze na de bediening van het sacrament gesterkt tot hun eigenlijke werk. Hoe komt dat? Ach, ze komen nooit tot de zaligmakende kennis van het geklank. Ze zitten altijd te leren, maar komen nooit tot kennis der waarheid. Ze horen het geklank, maar geloven het niet. Ze geloven het niet met toepassing op zichzelf. Zo komt het dat het geen levenwekkende en heiligende invloed op hen heeft. Ze gaan ernstig en ingetogen weg om zich op hun plicht toe te leggen en hun leven te reformeren. Maar omdat ze de beloften van het Evangelie niet geloven, als de enige bedding van geestelijk leven en geestelijke kracht, lijken ze op een soldaat die zonder zijn wapens ten strijde trekt en meteen op de vlucht slaat. Hebreëen 3 vers 12: ‘Ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij een boos ongelovig hart, om af te wijken van den levenden God.’

Hoe komt het dat zovelen van de gelovigen zo zwak zijn en zonder troost op hun weg naar de hemel, en zo vaak in het donker wandelen? Het is allemaal te wijten aan de geringe mate van hun geloof aan het geklank. Wat ook de moeilijke delen zijn van het werk dat in de hand van ieder van het volk des Heeren wordt gelegd, wat hun verzoeken, beproevingen en aanvechtingen ook zijn – in het geklank ligt zoveel, dat als het door een levend geloof overvloedig in de ziel werd gebracht, het ervoor zou zorgen dat ze door dat alles heen zouden komen, als een reus die verkwikt is door de wijn. De Heere heeft gezegd: ‘Zo gij een geloof hadt als een mosterdzaad, gij zoudt tegen dezen moerbezieboom zeggen: Word ontworteld en in de zee geplant; en hij zou u gehoorzaam zijn’ (Luk. 17:6).

Hier kunnen we leren dat het geloof van het Evangelie het onovertroffen geneesmiddel is in alle duisternis en in alle noden waarin een

mens kan verkeren. Geloven is een plicht die nooit uit de tijd kan zijn. Het is de weg waarlangs iemand gebracht wordt uit de duisternis tot het licht. Jesaja 50 vers 10: 'Wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den Naam des HEEREN en steune op zijn God.' De beloften van het Evangelie zijn vol gepaste hulp bij alle ziekten en kwalen. Het geloof is de mond van de ziel. Als de belofte op de mens zelf wordt toegepast, wordt daardoor het voedsel dat zich in die belofte bevindt, in de ziel gebracht. Psalm 28 vers 7: 'De HEERE is mijn Sterkte en mijn Schild, op Hem heeft mijn hart vertrouwd en ik ben geholpen; dies springt mijn hart van vreugde, en ik zal Hem met mijn gezang loven.' Als u in verlating, verzoeking of aanvechting bent, ga dan tot de beloften en omhels die door het geloof.

Leer hieruit of u recht hebt op het zegel van het verbond van het Evangelie of niet. Alle schapen van Christus hebben dit oormerk. Zij kennen het geklank. 'Mijn schapen', zegt Hij, 'horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij' (Joh. 10:27). Zij hebben die stem waargenomen als de stem van de levende God. Het Evangelie is de reuk des levens voor hen. Ze zijn tot de kern ervan doorgedrongen, terwijl anderen hun tanden op de bolster stukbijten. 'Want ons Evangelie', zegt Paulus, 'is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in veel verzekerdheid' (1 Thess. 1:5). Het is voor hen niet altijd een droge goot geweest, een dode letter, maar wel de bediening van de Geest des geloofs en der heiligheid. Daarom zegt de apostel Petrus: 'Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen; indien gij anders gesmaakt hebt dat de Heere goedertieren is' (1 Petr. 2:2, 3). De Heere heeft het gordijn opzijgeschoven, en zij hebben de verborgen schoonheid van het Evangelie gezien, hij heeft het kabinet geopend en de schat daarin onthuld.

Nog eens: zij smaken het Evangelie als het geschikte voedsel voor hun ziel. Zij weten dat het voor hen niet iets ijdel is, omdat het hun leven is. Als levende schepselen ontvangen zij hun eigen voedsel, en zo geniet de een datgene waarom de ander zich niet bekommert. Het nieuwe schepsel wordt gevoed door het Evangelie, en dat is begrijpelijk, want de gelovigen ontvingen hun leven erdoor. Ze zijn wedergeboren 'uit

onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvende Woord Gods' (1 Petr. 1:23). En zo hebben ze er een bijzondere smaak van, terwijl anderen het als niet méér beschouwen dan als de hond het hooi.

Verder, al hun hoop is op het Evangelie gevestigd. Daarin is al hun heil en heel hun verlangen. Ze zijn ervan afgebracht op de Wet te hopen, op hun eigen werken, op alles wat ze doen, op wat ze lijden, op heel hun dienen. Ze zijn gegaan naar het woord van Gods genade als het enige anker voor hun ziel. Alles wat ze doen en lijden is voor hen op dat punt alsof ze helemaal niets hadden gedaan. Mattheüs 5 vers 3: 'Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.'

Een vraag: de hoorders van de steenachtige plaatsen hebben het Woord met vreugde ontvangen. Hoe kunnen we dan onderscheiden tussen dit en de ware kennis van het geklank, de ware reuk van het Evangelie van Gods genade?

Wie waarlijk bekeerd is, ontvangt het geklank van het Evangelie als een zeer blijde klank voor hem, die alle andere klanken overweldigt en overstelpt, en dus heeft zijn hart daar rust. Psalm 119 vers 111: 'Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve, want zij zijn mijns harten vrolijkheid.' Dit geklank is het enige wat voor hem belangrijk is, in plaats van al het andere. De schijnvrome ontvangt het misschien als een blijde klank, maar er is toch altijd nog de een of andere klank die meer vreugde voor hem heeft. Het blaten van de schapen en het loeien van de ossen is voor sommigen een vreugdevoller klank. Met het geklank van het aangename in het geschapene zijn de meesten meer in hun schik dan met alle vertroostingen van het Evangelie. Christus is misschien liefelijk voor de schijnvrome, maar het erge is dat de een of andere vorm van begeerte nog liefelijker is. Zo was het bij Orpa. Die mensen verlaten Christus, ook al hebben ze wel enige genegenheid voor Hem.

Iemand die bekeerd is krijgt de smaak van het Evangelie te pakken doordat hij merkt hoe buitengewoon bitter de zonde is. Het is met hem als met degenen die naar Petrus en de overige apostelen luisterden: 'Zij werden verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders?' (Hand. 2:37). Anderen komen er gemakkelijker toe. Zij ontvangen het Woord terstond met vreugde. Velen smaken het liefelijke van het Evangelie als mensen voor wie de zonde nooit bitter werd gemaakt. Als dat al eens zo is geweest, dan was de zonde nooit het

bitterste van alles. Hun smaak van het Evangelie is maar oppervlakkig. God maakt evenwel dat de Zijnen de zonde als steeds bitterder gaan ervaren, totdat de zonde het bitterste van al het bittere wordt, ja bitterder dan de dood. Dan kennen ze heel zeker het aangename van het geklank.

Ten slotte: iemand die bekeerd is, geniet het geheel van het geklank. Er is altijd wel de een of andere noot in waarvan een bedrieglijk hart niet geniet. Die mensen hebben geen ontzag voor ál Gods geboden. Zij die het geklank kennen, hebben er de smaak van, niet alleen tot rechtvaardigmaking, maar ook tot heiligmaking, niet alleen voor de kroon, maar ook voor het kruis. Velen echter zijn als Herodes, die het geklank wel graag hoorde – totdat het zijn beminde lust raakte.

Woorden van Thomas Wilcox*

Wanneer wij voor God verschijnen, mogen wij niets meebrengen dan Christus. Reeds het allerminste bijvoegsel van onszelf, de geringste voorafgaande versiering of voorbereiding door onszelf, zal het geloof vergiftigen en verderven. Wie op goede werken, genadebevindingen en dergelijke bouwt, die kent de verdiensten van Christus niet.

Dit is het wat het geloven zo zwaar en tot een geheel bovennatuurlijke zaak maakt. Wanneer gij gelooft, zo moet gij iedere dag alle eigen voorrechten, uw gehoorzaamheid, doop, goede werken, plichtsbetrachting, gaven, tranen, teerhartigheid, ootmoed en al wat dergelijks meer aan u is, voor schade en drek achten (Filipp. 3:7, 8), en niets dan Christus moet overeind blijven.

Dagelijks moeten uw eigen werken en zelfhulp vernietigd worden. Gij moet alles aannemen uit de hand Gods. Christus is de Gave Gods (Joh. 4:10); het geloof is Gods gave (Ef. 2:8); de vergeving der zonden is een genadegift (Rom. 5:16). Ach, hoe komt de natuur als dol en razend daartegen op dat alles geschenk en gave is en dat zij niets verwerven kan met al haar doen en wenen en plichtsbetrachting, dat alle werken uitgesloten en in de hemel van niet de minste waarde zijn.

* Thomas Wilcox (1622-1687) was, evenals Bunyan, een Engelse calvinistische baptist.